

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžnz/3/2015
Identifikačné číslo spisu:	9015898844
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:9015898844.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: A. Z., trvale bytom C., právne zastúpeného JUDr. Milanom Kuzmom, advokátom AK JUDr. Katunský, JUDr. Kuzma a spol., so sídlom v Košiciach, Floriánska 16, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, v konaní proti nečinnosti orgánu verejnej správy, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh navrhovateľa z a m i e t a.

Navrhovateľ n e m á p r á v o na náhradu trov konania.

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Návrhom zo dňa 15.6.2015 sa navrhovateľ domáhal konania podľa § 250t a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) proti nečinnosti správneho orgánu v konaní o jeho odvolaní proti rozhodnutiu pobočky odporkyne v Košiciach č: 700-3414025013-GC04/13 zo dňa 21.11.2013, ktorým predpísala Petrovi Sýkorovi - samostatne zárobkovo činnnej osobe, penále v sume 348,71 Eur za obdobie január 2004 až jún 2004 a júl 2005 až apríl 2006 podľa ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

II.

Návrh

Navrhovateľ svoj návrh odôvodnil tým, že dňa 19.05.2015 mu bolo doručené vyjadrenie odporkyne č. 19915-2/2015-BA zo dňa 12.05.2015 ako reakcia na jeho odvolanie podané dňa 24.11.2014 proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, č: 700-3414025013-GC04/13 zo dňa 21.11.2013, s tým, že podľa odporkyne toto jej rozhodnutie už nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 23.01.2014, teda odvolanie podané až dňa 24.11.2014 bolo podané po zákonom stanovenej lehote.

Odporkyňa zároveň v stanovisku uviedla, že nakoľko platný zákon nepozná inštitút preskúmania oneskorene podaného odvolania, nemôže o ňom konať. Navrhovateľ opätovne vyzval odporkyňu listom zo dňa 12.06.2015 na zjednanie nápravy, avšak bezúspešne.

Navrhovateľ poukazujúc na ustanovenie § 218 ods. 2 zákona tvrdil, že odporkyňa ako odvolací orgán je povinná o odvolaní rozhodnúť bez ohľadu na skutočnosť, či odvolanie bolo podané riadne a včas alebo oneskorene po uplynutí lehoty na odvolanie. Poukázal na obdobný prípad riešený v konaní pred Krajským súdom v Bratislave pod sp.zn. 1S/37/2011.

V ďalšom navrhovateľ zopakoval svoju argumentáciu obsiahnutú v odvolaní proti rozhodnutiu odporkyne. Uviedol, že toto bolo opakovane doručované na adresu „F.“, hoci odporkyni oznámil zmenu adresy trvalého pobytu na „C.“ a to listom zo dňa 11.08.2009. Nepovažoval preto za pravdivé tvrdenie odporkyne, že nemala vedomosť o zmene jeho adresy. Uvedené podľa navrhovateľa osvedčuje aj list odporkyne zo dňa 27.10.2014, ktorým bolo znovu doručované vyššie uvedené rozhodnutie zo dňa 21.11.2013 s odôvodnením, že šetrením zistila, že v informačnom systéme eviduje adresu navrhovateľa C. ako adresu zamestnanca a táto skutočnosť nebola pri zasielaní rozhodnutia zohľadnená. Podľa navrhovateľa tak odporkyňa de facto sama priznala pochybenie.

Navrhovateľ poukázal na ustanovenie § 212 ods. 4 zákona upravujúce fikciu doručenia písomností s tým, že fikcia doručenia nenastala vzhľadom na nesplnenie obligatórnej podmienky a to, že sa adresát v mieste doručenia zdržiaval.

Na záver citoval z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej nekonanie musí byť v rozpore s konkrétnym zákonným ustanovením, ktoré obsahuje príkaz pre správny orgán postupovať, konať, vykonávať určité procesné úkony a rozhodovať (napríklad III. ÚS 70/09, III. ÚS 282/08, I. ÚS 225/08) a žiadal, aby súd uložil odporkyni povinnosť v lehote 30 dní od doručenia uznesenia konať a rozhodnúť o odvolaní navrhovateľa zo dňa 21.11.2014 proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Košice, číslo: 700-3414025013-GC04/13 z 21.11.2013.

Pre prípad úspechu si uplatnil trovy konania.

III.

Vyjadrenie odporkyne

K návrhu navrhovateľa sa odporkyňa písomne vyjadrila a navrhla návrh zamietnuť ako nedôvodný.

Uviedla, že v zmysle ustanovenia § 212 ods. 4 zákona účinky doručenia rozhodnutia nastanú na tretí deň od uloženia písomnosti na pošte bez ohľadu na skutočnosť, či si adresát uloženú písomnosť vyzdvihne po uplynutí troch dní od uloženia alebo nie. Inštitút náhradného doručenia teda spočíva vtom, že správny orgán môže považovať písomnosť za doručенú aj v prípade, že si adresát písomnosť reálne neprevezme. Práve v uvedenom právnom následku spočíva význam inštitútu „náhradného doručenia“, a teda, že doručenie bolo fiktívne a adresát o tomto rozhodnutí a teda ani o jeho obsahu nemusí vedieť. Zdržovaním sa adresáta v mieste doručenia je pritom potrebné rozumiť prípad, ak sa adresát v čase doručenia zásielky zdržuje na území obce, v ktorej má bydlisko a teda má možnosť sa oboznámiť s oznámeniami doručovateľa. Uvedené vyplýva z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Sž/35/2000.

Odporkyňa poukázala na to, že predmetné rozhodnutie bolo navrhovateľovi zaslané do vlastných rúk na adresu trvalého pobytu uvedenú v poslednom Registračnom liste fyzickej osoby - odhláška, ktorý navrhovateľ predložil pobočke Sociálnej poisťovne v Košiciach ako samostatne zárobkovo činná osoba („SZČO“) v roku 2006, a to „F.“. V tejto súvislosti odporkyňa zdôraznila, že navrhovateľ si ako SZČO nesplnil povinnosť podľa § 228 ods. 3 zákona, v zmysle ktorého je každá SZČO povinná oznámiť pobočke zmenu trvalého pobytu do 8 dní od zmeny tejto skutočnosti. Za porušenie tejto povinnosti môže Sociálna poisťovňa uložiť pokutu v zmysle § 239 zákona. V zmysle § 228 ods. 4 zákona je SZČO povinná splniť si túto povinnosť na predpísanom tlačive - „Registračný list fyzickej osoby“, na ktorom

dotknutá osoba vyznačí zmenu. Z uvedeného dôvodu odporkyňa nemohla považovať list zo dňa 11.08.2009, ktorý navrhovateľ predložil ako dôkaz, za nahlásenie zmeny trvalého pobytu. Sociálna poisťovňa, pobočka Košice, žiadnym Registračným listom fyzickej osoby - zmena nedisponuje (príloha č. 10 administratívneho spisu). Ďalej uviedla, že adresu navrhovateľa ako zamestnanca - „C.“ - uviedol zamestnávateľ navrhovateľa v Registračnom liste zamestnanca - prihláška, zo dňa 04.08.2009. Z dôvodu, že rozhodnutie pobočky bolo adresované navrhovateľovi ako SZČO, bola adresa uvedená v Registračnom liste zamestnanca - prihláška, pre účely doručovania dotknutého rozhodnutia bezpredmetná. Pobočka odporkyne teda nemala vedomosť o inej adrese navrhovateľa ako SZČO a vychádzala z obálky, ktorá osvedčila, že pri doručovaní rozhodnutia pobočky boli vykonané dva pokusy o doručenie (02.01.2014 a 03.01.2014), následne bola zásielka dňa 03.01.2014 uložená na pošte a po uplynutí doby uloženia bola vrátená odporkyni. Dôvodom vrátenia zásielky bolo jej neprevzatie v odbernej lehote, čo je vyznačené na zadnej strane obálky. Z uvedeného dôvodu odporkyňa nemala pochybnosť o tom, že je možné uplatniť inštitút fiktívneho doručenia podľa § 212 ods. 4 zákona a za deň doručenia teda považuje 07.01.2014. V dôsledku, že si navrhovateľ nevyzdvihol rozhodnutie pobočky vôbec, bolo mu doručované opätovne, avšak iba za účelom oboznámenia navrhovateľa s obsahom tohto rozhodnutia, bez účinkov na plynutie lehoty na podanie odvolania. Rozhodnutie nadobudlo dňa 23.01.2014 právoplatnosť a vykonateľnosť a preto odvolanie podané až dňa 24.11.2014 bolo vyhodnotené ako oneskorene podané a o tejto skutočnosti bol navrhovateľ listom upovedomený.

Odporkyňa ďalej uviedla, že zákon (na rozdiel od zákona č. 71/1967 Zb. Správny poriadok, ktorý sa však v zmysle ustanovenia § 172 ods. 1 zákona na konanie vo veciach sociálneho poistenia nevzťahuje) neukladá odporkyni v rámci odvolacieho konania (§ 214 a nasl.) povinnosť preskúmať i oneskorene podané odvolanie, či neodôvodňuje obnovu konania. Z právneho hľadiska oneskorene podané odvolanie nemožno kvalifikovať ako odvolanie a z tohto dôvodu odvolací orgán nemôže takéto podanie vybaviť postupom, ktorý je určený pre preskúmanie neprávoplatných rozhodnutí (§ 218). Ak odvolací orgán zistí, že rozhodnutie bolo vydané po lehote ustanovenej zákonom, vyrozumie o tejto skutočnosti účastníka konania, ktorý podal oneskorené odvolanie, listom.

K uzneseniu Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 1S/37/2011, zo dňa 07.11.2013, ktorým navrhovateľ argumentoval, odporkyňa uviedla, že toto je ojedinelé v rozhodovacej praxi súdov. Naopak bežná prax je iná, čomu svedčí napr. uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp.zn. 2S 148/13-30, zo dňa 04.02.2015, kde je uvedené: „Ako vyplýva z ustanovenia § 172 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. V odvolacom konaní správny orgán nadriadený orgánu, ktorý vydal rozhodnutie v prvom stupni, preskúma rozhodnutie a jemu predchádzajúce konanie v celom rozsahu a o odvolaní rozhodne. Takto postupuje správny orgán v prípadoch, kedy je odvolanie podané riadne a včas, v zákonom stanovenej lehote, v danom prípade podľa § 215 ods. 2 zákona o sociálnom poistení v lehote 30 dní od oznámenia rozhodnutia. Pokiaľ nebolo odvolanie podané včas, nemôže byť v zmysle zákona o sociálnom poistení považované za odvolanie a o takomto podaní nie je správny orgán inak rozhodujúci o odvolaní povinný a zároveň oprávnený rozhodnúť niektorým zo spôsobov uvedených v § 218 ods. 2 zákona o sociálnom poistení.“; obdobne uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2S 185/11-59, 2S 66/12-59, zo dňa 29. februára 2012, potvrdené uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Sžso/24/2012, zo dňa 31.07.2012.

Odporkyňa preto trvala na správnosti postupu svojej pobočky pri doručovaní rozhodnutia a zdôraznila, že predmetné rozhodnutie nadobudlo 23.01.2014 právoplatnosť a vykonateľnosť. Z uvedených dôvodov považovala námietky navrhovateľa za právne irelevantné.

IV.

Právny názor NS SR

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako súd vecne príslušný podľa § 246 ods. 2 písm. b/ O.s.p. na konanie o podanom návrhu na konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy po oboznámení sa s obsahom návrhu ako i s predloženým administratívnym spisom, preskúmajúc vec bez nariadenia pojednávania (§ 250t ods. 4 veta prvá O.s.p.), jednomyselne dospel k záveru, že návrh nebol dôvodný (§ 250t ods. 4 O.s.p.).

V predmetnej právnej veci sa navrhovateľ domáhal uloženia povinnosti odporkyni rozhodnúť o jeho odvolaní proti rozhodnutiu pobočky odporkyne v Košiciach č: 700-3414025013-GC04/13 zo dňa 21.11.2013, ktorým predpísala Petrovi Sýkorovi ako SZČO penále v sume 348,71 Eur za obdobie január 2004 až jún 2004 a júl 2005 až apríl 2006 podľa ustanovení zákona.

Podľa § 172 ods. 1 zákona na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní. Všeobecný predpis o správnom konaní sa nevzťahuje ani na konanie vo veciach starobného dôchodkového sporenia v rozsahu upravenom týmto zákonom.

Podľa § 214 zákona odvolanie sa podáva na organizačnej zložke Sociálnej poisťovne, ktorá napadnuté rozhodnutie vydala (ods. 1).

Odvolanie možno podať v lehote do 30 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia; odvolanie proti rozhodnutiu vo veciach uvedených v § 178 ods. 1 písm. a/ ôsmom bode a deviatom bode <. možno podať v lehote do 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia (ods. 2).

Odvolanie je podané včas a riadne aj vtedy, ak bolo podané po uplynutí lehoty uvedenej v odseku 2 alebo na nepríslušnej organizačnej zložke Sociálnej poisťovne preto, že sa účastník konania riadil nesprávnym poučením, alebo preto, že nebol poučený vôbec. V tomto prípade možno podať odvolanie do troch mesiacov odo dňa oznámenia účastníkovi konania (ods. 3)

Podľa § 250t ods. 1 O.s.p. fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť. Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis.

Podľa § 250t ods. 4 O.s.p. súd o návrhu rozhodne bez pojednávania uznesením. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania, primeranú lehotu, nie však dlhšiu ako tri mesiace, v ktorej je orgán verejnej správy povinný rozhodnúť. Súd môže na návrh orgánu verejnej správy túto lehotu predĺžiť. Nedôvodný alebo neprípustný návrh súd zamietne.

Právo na konanie bez zbytočných prieťahov je považované za súčasť práva na súdnu ochranu. Toto právo sa však netýka iba konania na súde, ale aj v konaní pred inými orgánmi, ktoré rozhodujú o právach a záväzkoch fyzických a právnických osôb. Takýmito právami sú spravidla aj práva, ktorých proces podlieha súdnemu preskúmaniu v zmysle ustanovení piatej časti O.s.p.

Nečinnosť správneho orgánu ako nezákonný jav nastáva vtedy, keď správny orgán vo veci nekoná (je pasívny), hoci podľa zákona je povinný konať. To znamená, že v zmysle § 250t ods. 1 O.s.p. možno nečinnosť správneho orgánu považovať za nezákonnú a protiprávnu len v takých prípadoch, keď obsahom príslušnej právnej normy je povinnosť správneho orgánu konať. Nečinnosťou orgánu verejnej správy sa teda rozumie jeho pasivita vo veciach napriek absencii zákonnej alebo faktickej prekážky v konaní a rozhodovaní správneho orgánu. Takéto nekonanie však musí byť v rozpore s konkrétnym zákonným ustanovením, ktoré obsahuje príkaz pre správny orgán postupovať, konať, vykonávať určité procesné úkony a rozhodovať. Tento záver vyplýva aj rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky, napr. sp.zn. I. ÚS 225/08, sp.zn. III. ÚS 282/08, sp.zn. III. ÚS 70/09.

V predmetnej veci sa konajúci súd stotožnil s argumentáciou odporkyne, že v zmysle ustanovení zákona

sa na konanie vo veciach sociálneho zabezpečenia nevzťahuje Správny poriadok, ale výlučne procesnoprávne ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z., ktoré na rozdiel od Správneho poriadku neukladajú príslušnému orgánu povinnosť preskúmať aj oneskorene podané odvolanie.

Navrhovateľ na margo oneskorene podaného odvolania tvrdil pochybenie odporkyne pri doručovaní predmetného rozhodnutia, keď táto uvedené rozhodnutie nedoručila na novú adresu, ktorú jej oznámil, ale doručovala na starú adresu a následne pri neprevzatom rozhodnutí nesprávne a v rozpore so zákonom uplatnila fikciu doručenia a vyznačila jeho právoplatnosť.

K uvedeným námietkam najvyšší súd poukazuje na skutočnosť, že predmetné rozhodnutie bolo adresované navrhovateľovi ako SZČO a to na poslednú riadne oznámenú adresu SZČO - to znamená na adresu oznámenú zákonom požadovanou formou tak, ako to popísala vo vyjadrení odporkyňa a ako to zároveň vyplynulo aj z ňou predloženého administratívneho spisu.

Navrhovateľ síce oznámil zmenu adresy odporkyni v zákonom požadovanej forme, ale len pokiaľ išlo o údaje pri navrhovateľovi - zamestnancovi, nie však pri SZČO. Odporkyňa pritom nemá povinnosť sama aktívne zisťovať možnú adresu subjektov, ktorým hodlá doručiť vydané rozhodnutie; táto povinnosť, lehota a forma jej splnenia, je pre SZČO zakotvená v ustanoveniach § 228 ods. 3 a 4 zákona. Pokiaľ teda odporkyňa rozhodnutie adresované navrhovateľovi ako SZČO doručovala na poslednú známu adresu SZČO oznámenú odporkyni spôsobom vyplývajúcim z § 228 ods. 3 a 4 zákona, postupovala v súlade so zákonom. Nebolo jej povinnosťou zisťovať inú adresu SZČO, či inak vyvíjať aktivitu pri doručovaní danej písomnosti. Preto bol jej postup správny aj v tom smere, že rozhodnutie, ktoré sa nepodarilo doručiť na riadne oznámenú adresu SZČO, považovala za doručené s uplatnením zákonnej fikcie doručenia.

V nadväznosti na to najvyšší súd dal za pravdu odporkyni aj v tom, že odvolanie navrhovateľa bolo dané zjavne po zákonnej lehote a na neskoro podané odvolanie odporkyňa nemá povinnosť prihliadať, resp. ho skúmať. Takáto povinnosť pre odporkyňu zo zákona nevyplyva a teda nemožno konštatovať nečinnosť odporkyne - teda, že nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom.

Predpokladom pre konanie podľa § 250t a nasl. O.s.p., okrem iného, je povinnosť správneho orgánu určitým spôsobom konať či rozhodnúť, vyplývajúca priamo zo zákona, pričom tento orgán tak nekoná napriek neexistencii žiadnej prekážky. Vzhľadom na vyššie uvedené je zrejmé, že návrh bol nedôvodný, keďže nebol splnený jeden zo zákonom stanovených predpokladov (§ 250t ods. 1 veta prvá O.s.p.).

O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 250t ods. 5 O.s.p. tak, že navrhovateľ, ktorého návrhu súd nevyhovel, nemá právo na náhradu trov konania.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.